

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8'—, ZA DIJAKE KRON 6'—; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10'—, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13'—

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 7. JANUARJA 1914 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 19.

Naši topničarji na Poljskem.

Ljubljanski voj. brzojavni oddetek. ⌚ Velbloidi v službi turških čet. ⌚ Zadnja usluga na bojišču. ⌚ Srbsko topništvo med umikanjem. ⌚ Prestolonaslednik v Pžemišlu. ⌚ Burska predstraža. ⌚ Božičnica Slov. kršč. soc. zveze. ⌚ Poljske legije v Karpatih. ⌚ Domače slike.

Ljubljanski rezervni brzojavni oddelek, med njimi Jakob Pogačar iz Spod. Hrušice.

Begunec v Sibiriji.

Poljski spisal V. Filar. — Prevel Ivan Cesar.

Ujeli so ga takoj drugi dan. Ponoči je nastal na jezeru strašen vihar, sipajoč v oči sneg in ostre kepice ledu. Ledeni metež, ob katerem zastaja kri v žilah in drevenijo udje, je besnel do poldne. Silne mase snega, ki jih je sipal razkošno ledeni sever, so se kopičile visoko.

Pravo čudo je bilo, da ni zmrznil, da ga ni zasula snežna gomila.

Usojena mu je bila druga smrt...

Sredi strahovitega meteža je zgubil pravo pot, oddaljil se je od železniške proge. Bal se je, da sreča ob nji oddelke na potu.

Vlekel se je in vlekel, na pol zmrznjen in izmučen, dokler ni padel v roke kozoški patrulji. Spoznali so ga takoj, da je begunec. Medtem je postal ravnodušen za vse in ni se branil, čeprav bi se bil lahko izgovoril, da se je izgubil, zašel. Tega ni maral. Bilo mu je vseeno. Na svojem begu se itak ni nadejal ničesar dobrega. Vozili so se z železnico semkaj nekoliko tednov:

kako je mogel upati, da se mu posreči, vrniti se k svojim. Ni ptica, da bi zletel. Pa kdaj bi se tudi povrnil? In tam bi ga naposled tudi našli. Moral bi pobegniti v Galicijo. Pravili so mu, da odtam ne vračajo begunov. Pa kaj bi tudi govoril o tem. Kje je Sibirija, in kje je Galicija! Trebalo bi korakati cela leta. Utekel je, ker se je naveličal vojaškega življenja; pobegnil je, ker ga je nekaj že dolgo z vso silo gnalo na zapad, k svojcem, v domovino. Nekoč se je nenadoma zbudil po noči; zdelo se mu je, ko je poslušnil, da ga je nekaj poklicalo med žvižganjem viharja: »Ivan, Ivan!«

Vedel je, kaj ga čaka, če ga ujamejo. Strel v glavo! Pa kaj zato — si je razlagal v preprostem svojem razumu. — Re-vež je tu in tam! Primejo ga — in hitro se bo vse zgodilo!

Postavili so ga pred vojno sodišče.

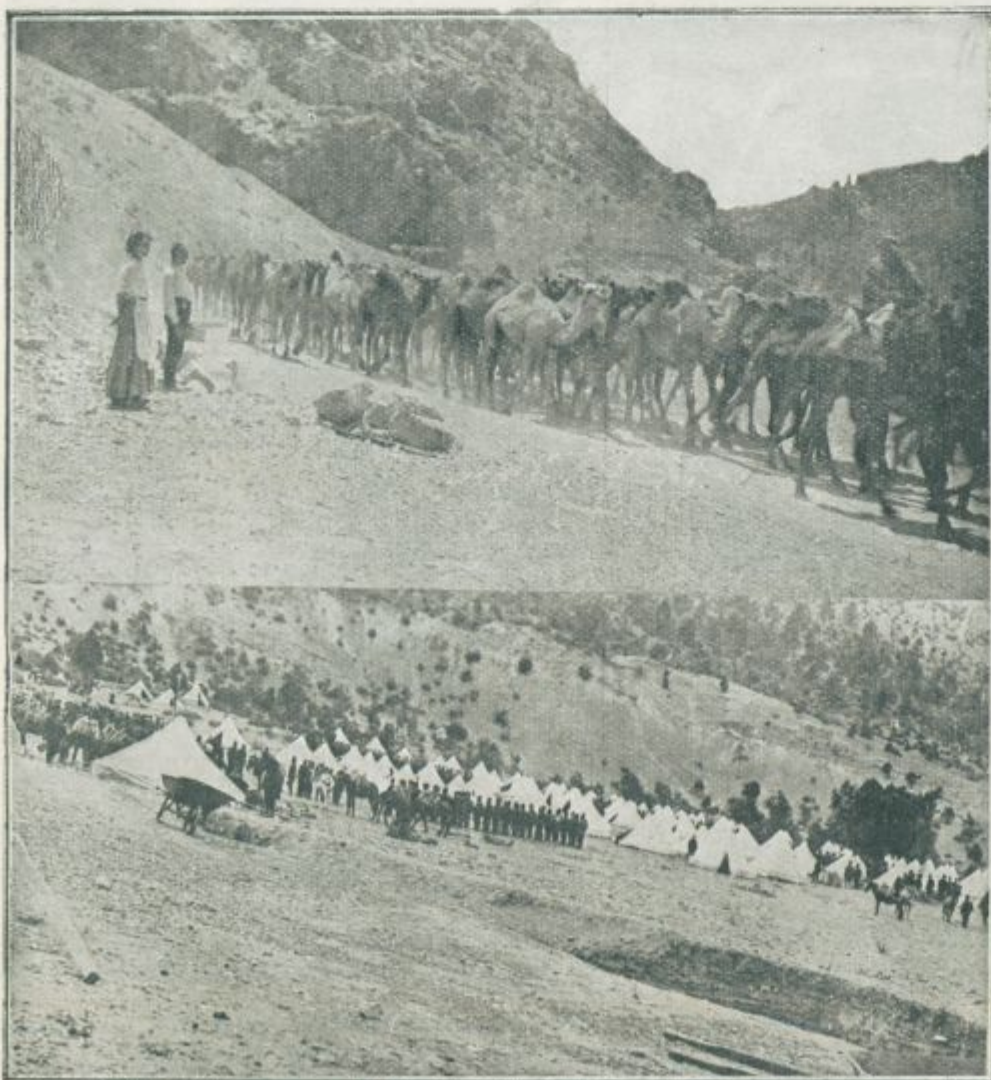
Sodniki so se zbrali urno in niso nameravali mnogo razpravljati o stvari. Treba je bilo hiteti. Car jih je podil naprej, na mrzli in strašni vzhod, kjer ni nikjer konca oceanu — na dušmana.

Na dušmana! — Katerega? Tega ni razumel ubogi vojak. Pravili so mu, da je ta sovrag Japonec. Kako je to mogoče, da so sovražniki ti ljudje, ki so tako daleč od Visle, Njemena, Dnjepra, Dona in Volge, in se je treba voziti cele tedne po železnici, da prideš na tisto velikansko Bajkalsko jezero, in še tu se prepričaš, da tudi tukaj ni moči najti Japonca.

Sodišče se je zbralo v baraki, ki je stala nedaleč od železniške proge; zbita je bila iz desk. Skozi špranje v stenah je silil sever s snegom. Tulil in zavijal je kakor lačen pes. Ob streho je lomstil s tako silo, da so se sedeči častniki vsak hip s strahom ozirali na stresajoče se stene, ki so pretile, da se sedaj pa sedaj zrušijo.

Hiteli so, da proglašajo sodbo, a to tem bolj, ker jih je že čakal čaj.

Pripeljali so vkovanega Ivana. Usojeno mu je bilo, da ostane suženj do smrti. Obstal je, zazvonil z okovi, drgetajoč od mraza, trepetajoč od glada. Od utrujenosti vsled prečute noči so mu pobledele sive oči, potemnel mu je izsušeni obraz. Bil je ravnodušen in je gledal mirno tiste ljudi, v kojih rokah je bilo njegovo življenje in njegova smrt. Trudni so sedeli za mizo, ki se je bleščala od zlata. Pred

Velblodi prenašajo vojne potrebščine v turški tabor.

predsednikom je stalo razpelo. In Ivanu je prišlo na misel, kakor da bi visel Zveličar na Golgati med razbojniki in tatovi.

»Ušel si?« so ga vprašali.

»Sem.«

»Zakaj?«

»Ni mi dalo drugače!«

»Prisegel si zvestobo carju in zastavi.«

»Prisilili so me.«

»Ni res! Prisegel si prostovoljno.«

Ničesar ni odgovoril. Čemu bi pa tudi govoril zaman; ta ali oni je prav dobro vedel, kakšna je ta prostovoljnost. Prisegel je, ker je stal poleg njega orožnik; prisegel je, ker mu je zamahnil pred obrazom častnik s sabljo, ako ni kateri novincev zadosti visoko dvignil prstov pri čitanju prisege; prisegel je, ker so stali za njim Kirgizi s svojimi knutami, kažoč svoje zobe kakor stekel pes, ki čaka, kje bi koga napadel. Molčal je. Nekaj časa so molčali tudi sodniki. Slednjič ga vpraša glasno zevajoči general:

»Ali veš, kaj čaka vojnega begunca?«

»Vem.«

Nekaj časa je zavladala velika tišina, da bi se lahko slišalo utripanje srca. Tudi sever je utihnil, kakor bi uvaževal pomen teh trenutkov.

Ampak to ni trajalo dolgo, ker hipoma so se iznova silno potresle vezi barake, in vihar se je zapodil v sobo, izbivši okno, in posul z belo odejo mizo in na njej postavljeno razpelo.

Vsi so se stresli.

»Imaš kaj pripomniti za svojo obrambo?«

»Nič!« odgovori sojenec.

Na dano znamenje so odšli sodniki v sosedno sobico na posvetovanje. Niso se dolgo posvetovali. Sodbe niso pisali, ker so pisarju od mraza odrveneli prsti, pa tudi časa ni bilo...

Kmalu so se vrnili sodniki, obrazi so jim bili nekam resni.

Predsednik povzame besedo:

»Na temelju zakona vojnega kodeksa se obsodi Ivan Stanislavovič, pešec peš-

polka Černikovski grof Dibič Zabalkanski številka 29., radi bega izpod zastave, s sodbo vojnega prava na smrt z ustreljenjem!«

»Sodba se izvrši v teku dveh ur... Sprejmeš sodbo?« vpraša predsednik in vstane s svojega sedeža.

»Sprejemem!« reče Ivan.

»Imaš kaj pripomniti? Imaš katero prošnjo?«

»Imam. Najprvo prosim, da mi daste duhovnika; a potem, da se to ne odlašajo.«

»Pokličite mu popa!« reče general in se obrne k adjutantju.

»Ne maram popa! Želim katoliškega duhovnika, katoličan sem.«

»Kje pa naj vzamem duhovnika?«

»Gospod general,« se oglasi polkovni zdravnik, ki se ni udeležil te sodbe in je sedel poleg barakinih vrat, »z jutrišnjim transportom se pripelje katoliški duhovnik, morda bi se dala izvršitev sodbe preložiti na jutri...«

General namršči obrvi.

»Gospod Želinski,« reče zdravniku, »to ni bolnica, ampak vojni sod, razumete, vojni, tu ne poznamo niti časa, niti kakega sočuvstvovanja. Poročnik Šipkin ima skr-

beti za izvršitev smrtne obsodbe in Vi kot zdravnik morate biti prisotni. Tako pravi pravo. S Šipkinom ostane deset vojakov, a mi, gospôda, odrinemo takoj na pot!«

Častniki so se zavili v krzna, odšli iz sobe in sedli na sani. Oglasila se je trobenta, oddelki so se napotili dalje.

Baraka je osamela. Počasi se je pomikal oddelek za oddelkom, in izginjali so v beli stepi; kakor črn trak so se vili po belem snegu.

Pri baraki so ostali samo Šipkin, Žalinski, deset vojakov in obsojenec.

»Nikolaj Andrejevič,« poprosi zdravnik Šipkina, »hitite, ne mučite reveža!«

»Sem že zapovedal, da izkopljejo jamo v ledu,« odvrne Šipkin.

»Zakaj?«

»Kje ga pa naj pokopljemo? Mrtvo truplo se mora pokopati pod ledom.«

»Zapovejte, da se obsojencu vzamejo okovi.«

»Pa čemu to?«

»No tako.«

»Ni dovoljeno.«

»Kaj bi pa škodilo to?«

»Obsojenec je.«

»Saj ne bo utekel več. Suženj se je rodil, suženj je živel, naj vsaj svoboden umre.«

»Kako mislite to, doktor?« reče Šipkin in ga pogleda izpod obrvi. »Poljaki ste, oprostite, Radislav Zigmuntovič, čuden narod; neprestano so vam v glavi nekaki romani. No pa jaz sem dober človek, čeprav sem Moskvičan. Pa zakaj ne? Zapovedal bom, da ga osvobodijo okov! Pojdite, snemite mu verige! — Vi me ne izdate, doktor, a vojaki se bodo bali. Sicer pa so to Poljaki, tam nekje iz Privislanskega okraja. Nalašč sem si izbral ravno te. Sigurneje bodo streljali, da se ne bo mučil, saj je to njihov človek. Dober sem, četudi sem Rus.«

»Se smem razgovarjati z obsojencem?«

»Zakaj ne? Jaz pa pogledam tačas, če je jama že izkopana.«

Ivana so pripeljali pred barako. Hvaležen je bil vojakom, ker je hotel še enkrat pogledati svet...

Zadnja usluga na bojišču. Vojak zasadi padlemu tovarišu križ na grob.

Srbsko topništvo med umikanjem.

Naš prestolonaslednik v Pžemišlu. Prestolonaslednik Karel Franc Jožef (X) ogleduje z junaskim braniteljem Pžemišla generalom pl. Kusmanekom (XX) trdnjavo Pžemišl, ki jo Rusi zopet oblegajo.

Okrog in okrog se je belila ledena poljana, obdana od vseh strani z gorami. Lahko so se opazili bregovi jezera, čeprav so bili daleč eden od drugega. Po sredi ledu je letela temna črta, železniška proga, a ob nji so se pomikali kakor temni oblaki oddelki vojske. Mraz je ponehal, da se je jelo tajati; in nebo se je še bolj zjasnilo. Bilo je 3. aprila — Velika noč je bila. Ivan ni pozabil tega. Tamkaj v gozdu je tako lepo — je premišljal — tako prijetno in gorko. Trava je pognala, vse je zeleno. Ljudje se vračajo od sv. maše veseli, smejejo se, radujejo se lepe spomladi. Žele si dolgo vrsto let. Prav gotovo misli tam kdo tudi nanj, oče in mati, pa Marica...

Ivan podpre glavo in solze mu zasijejo v očeh. Pogleda vojake, če se smejejo. — Ne. — Gledali so ga molče — Tudi oni so imeli solze v očeh. Morda so se tudi oni spomnili domovine.

»Odkod ste, bratje?« jih je vprašal v poljskem jeziku.

Sv. Križ pri Trstu. Skupina deklet, ki delajo volneno obleko za naše vojake v Galiciji in Srbiji. Delo je vodila g'dč. Julija Virk, vrtnarica otroškega vrtca Slovenske Straže v Sv. Križu.

PODLISTEK

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zaccane. — Prevel Josip Medic.
(Dalje.)

XII. Napad.

Everardu je zadoščal en sam pogled, da je spoznal tistega, ki ga je zunaj zalezoval.

Bil je Leon Gotijé, »duhovnik« iz jetnišnice, toda sedaj že v svoji navadni obleki, tisti, ki ga je Everard nazival »mali«.

Hitro je vstal s svojega prostora, potisnil začudeno Blanko v sosednjo sobo, zaprl vrata, stopil k oknu in ga z enim sunkom odprl.

Leon je skočil in je bil naenkrat v sobi.

»Ah, glej, glej! Ali si ti, mali?« je dejal Everard s posmehljivim glasom, iz katerega pa se je obenem dovolj razločno

slišala skrita grožnja. — »Na častno besedo, nič nisem začuden, da te vidim.«

Leon je prvi hip videl samo obsojenca. Kajti zanj je bil v tem času in v dušnem razpoloženju, v katerem se je nahajal, Everard edini človek, s katerim se je želel sniti. Ko je stal pred njim oči v oči, se je oddahnil in je jel upati, da je slednjič dosegel svoj cilj.

Toda soba je bila majhna in komaj je vstopil, je videl, da stoje ob steni trije drugi možje, katerih pogledi niso obljubliali nič dobrega.

»Ali veste, zakaj prihajam, Everard?« je dejal po kratkem premolku in prizadevajoč si, da bi govoril s trdnim, neustrašenim glasom.

»Zakaj? O, gotovo vem,« je odgovoril Everard. »Toda povej mi najprej, kako si prišel sem? Kako si mogel uganiti, da sem tukaj? Rad bi vedel.«

»Vas zanima?«

»Zelo.«

»In vendar ni prav nič zanimivo.«

»Motiš se, mali. Kajti če si me ti našel, pridejo lahko drugi po isti poti!«

»Tiho!« reče eden izmed njih.
»Mi smo, Poljaki, iz lubelske gubernije. Kaj ne, revež, lepa Velika noč! Bog dal, da bi jih, te rablje naše.«

»Molči!« reče drugi. »Doktor gre!«

Približal se je Želinjski.

»Jočeš?« vpraša. »Ni treba; zakaj? Morda si srečnejši kot mi.«

»Hudo mi je! Poginiti tako zastoj, v tujem kraju. Niti v posvečeni zemlji me ne bodo pokopali.«

»Hudo je! Morda bi ti mogel izkazati kako uslugo. Tudi jaz sem iz Sandomierza. Ako se povrnem po vojni v domovino, se morda kdaj snidem s tvojimi.«

Ivanu so se zasmejale oči skozi solze.

»Gospod doktor! Kako sem Vam hvaležen. Ako se povrnete, povejte mojim, ako Vam bo to mogoče. Jaz sem iz Vulke, in to je blizu Sandomierza. Mojega očeta poznajo tam dobro; premožen gospodar je, ima 17 juter zemlje — ah, zlato je, ne zemlja! A povejte tudi Marici, Marici Zaklinčanovi — ona je prav pod cerkvijo pri organistovi hiši, kjer stoji

Leon je odmajal z glavo.

»O, glede tega se ne bojte ničesar,« je dejal naglo in s trdnim glasom. »Kajti čuvstvo, ki je mene privedlo semkaj, ne bo vodilo nikogar drugega. Ljubezen do očeta me je pripeljala do te hiše.«

»Ljubezen do očeta!« je vzkliknil Everard skomignivši z ramami. »Ali je to naj-novejši kažipot?«

»Vi se šalite...«

»Kaj hočem drugega?«

»Skoro čudežno ste se rešili, pa vidim, da Vas ni to prav nič izpremenilo.«

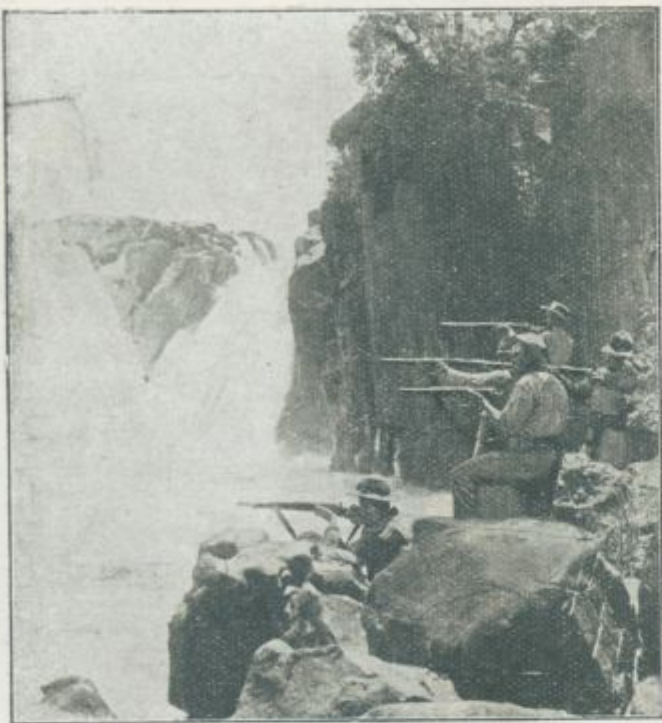
»Čudež gor ali dol! Ti mi povej, kdo ti je pokazal pot semkaj!«

Leon je nevoljno in nestrpno zamahnil.

»Dobro tedaj!« je odgovoril. »Saj Vas mora res zanimati, kako sem prišel za Vami. Kajti v tem obstoji nevarnost za Vas, Everard, o kateri je dobro, da ste poučeni.«

»Prav; govorite!« je dejal obsojenec. Leon je trenutek pomolčal, potem pa je nadaljeval:

»Morda še niste pozabili, kaj se je zgodilo med nama v jetnišnici...«

Burska predstraža.

Božičnica Slovenske krščansko socialne zveze.

Deželni avtomobil odvažja pod nadzorstvom kontrolorja g. Bukovca iz ljudskega doma božična darila Slovenske krščansko socialne zveze za ranjence v raznih ljubljanskih bolnišnicah.

oni veliki jesen. Povejte ji, da nisem mogel vzdržati. Tako me je nekaj gnalo k njim — v domačo vas, v naše polje, k rojakom, na dom, k vsemu...

Razjokal se je kakor otrok.

Zdravnik je molčal, ker bilo mu je, kakor da bi tudi njemu hotelo srce skočiti iz prsi. Tudi on se je spomnil svojega doma, žene in otročičev.

»Gospod doktor,« govoril je Ivan med solzami, »ko so me odvedli, je mati jokala, da si je skoraj izjokala oči. Mama je snela s sebe škapulir, ki ga je prinesla iz Čenstohove in zašila vanj grudico naše poljske zemlje in mi dejala: »Spominjaj se je, sinko!« in jaz jo nosim tu na prsih pod srajco. Gospod doktor! Vzemite jo po moji smrti in posipajte ž njo moje telo — to je posvečena zemlja, to je naša zemlja.«

»Dobro, dobro! Vse storim. Še je časa. Šipkin gre.«

»Pripravljen?« vpraša Šipkin.

»Pripravljen!« reče Ivan, vstane, se prekriža in začne »oče naš«.

Peljali so ga pred jamo v ledu nad jezerom. Pogleda noter. Blestela se je kristalno kakor solza, a bila je tiha kot grob.

Vojaki so se postavili s karabinkami v polkrog predenj, pripravljeni, da streljajo.

»Ogenj!« zapove Šipkin.

Tresk... Kakor da bi kdo udaril s čim po ledu. Zaropotalo je, telo je padlo v izdolbino. Zdravnik priskoči, a opazi samo še zapenjeni val. Ni bil kriv, da ni mogel izpolniti svoje obljube.

»Zasipajte jamo s snegom!« zapove Šipkin in porine sabljo v nožnico.

Vojaki niso takoj razumeli zapovedi. Obstali so nekam zamišljeni z vročimi solzami na licu...

PO SVETU

Božič, praznik miru, tudi za en sam dan ni ustavil boja. Uprav na sveti večer, vso sveto noč in sveti dan so Rusi z vso

silo napadali naše čete. V Karpatih so naše čete po tridnevni hudih bojih osvojile prelaz Užok, nasprotno so pa Rusi z velikansko premočjo pritisnili na Boro-
vičevo armado med krajema Krosno in Tuhov. Vzeli so zopet kotlini Krosno in Jaslo in naše čete so dobile povelje, da se umaknejo na višine karpatskih prelazov. Ob spodnjem Dunajcu so se pa vsi ruski napadi razbili ob hrabrosti in junaštvu naših čet in Rusi od vseh svojih naporov niso imeli drugega kot velikanske izgube. Tudi ob reki Nieli na južnem Poljskem so bili odbiti vsi napadi. Dalje proti severu so zvezne čete uspešno napredovale in Nemci so zavzeli važni strateški točki Lovič in Skjernjevice ter se s svojo bojno črto precej pomaknili pri Varšavi, za katero se Rusi že v resnici boje.

Na južnem bojišču so se v armadnem poveljstvu izvršile važne izpremembe. Dosedanji vrhovni poveljnik naših balkanskih čet je bil upokojen in mesto njega imenovan nadvojvoda Evžen. Za novega deželnega načelnika v Bosni in Herce-

»Ah, ne govoriva o tem!« ga je živahno prekinil Everard in se je ozrl proti vratom, ki so peljala v sosednjo sobo... »Ali če že hočeš o tem govoriti, tedaj se potruj, da boš govoril bolj tiho.«

»Zakaj?«

»Jaz dobro vem, zakaj.«

»Kakor hočete... Izmed vseh tistih, ki so stali okrog vas, ko Vas je nenadoma zadela kap, sem edini jaz vedel, komu ste se imeli zahvaliti za to srečno naključje. Potem sem mirno gledal, kako so Vas odnesli proč, in ko sem mislil, da so Vas že položili v grob, sem pohitel tjakaj, da počakam trenutka, ko se zopet zaveste.«

»Jako dobra misel in upajmo, da ti jo ne bô poplašala!«

»Žalibog sem prišel prepozno.«

»Glej, glej!«

»In ko sem odgrnil prt, ki bi Vam moral pokrivati obraz, sem prestrašen opazil, da leži na Vašem mestu nekdo drugi.«

»Tristo!... Včasih se zgode prečudne reči, ki si jih tudi največji prebrisanec ne more razložiti.«

»Ali pa si jih morda razloži...«

»Kaj si ti mar uganil, kako je?«

»Popolnoma.«

»Zelo sem radoveden, kako se ti je to posrečilo.«

»Človek nikoli ne misli na vse, zlasti ne v okoliščinah, v katerih ste se Vi nahajali. Dež je bil pot zelo razmočil in z malo pazljivosti je bilo mogoče slediti stopnjam, ki so se za Vami poznale v blatu.«

»Čujte, čujte!«

»Šel sem k zidu... videl sem prostor, kjer ste ga preskočili, in odprtino, skozi katero ste zopet prišli na pokopališče, ter sem sledeč stopinjam Vaših bosih nog prišel do te hiše. Ali sedaj razumete?«

»Popolnoma.«

»In ali bi še kaj radi zvedeli od mene?«

»Ne, nič več.«

Everard je umolknil in se je pomenljivo spogledal s svojimi tovariši, ki so tiho poslušali njun pogovor.

Nato se je zopet obrnil k Leonu, ki se je začudil nepričakovani izpremembi njegovega obraza. Potrebno je to okoliščino tukaj omeniti, ker pojasnjuje značaj nesrečnega moža, ki igra v tej povesti važno vlogo.

Odkar je bil Everard prost, se je zdelo, da je ves drugačen. Na njegovem obličju ni več bilo tistih divjih, skoro živalskih potez, ki smo jih omenili, ko smo ga prvič videli v strašni celici, katere vrata peljejo naravnost na morišče. Njegovo čelo je izgubilo svoj zlobni značaj, njegovo oko je postalo zopet umno in živo, in če se je semintja vžgal v njem okruten blisk, se je to zgodilo le pod vplivom kake razburljive misli, ki je hitro minula.

Obrnil se je tedaj k mladeniču in ga je opazoval z veliko pozornostjo.

»To zasledovanje je v čast tvoji razsodnosti, mladi mož,« je rekel, »in če si bil sam, popolnoma sam, sem te vesel.«

»Bil sem sam,« je odgovoril Leon.

»Sam,« je nadaljeval Everard tiše, »in nisi niti imel časa, da bi komu pripovedoval, kar si videl.«

»Nikomur nisem pripovedoval... Pri-segam Vam.«

»Dobro, da vem.«

»Zakaj?«

»Človek le nerad vidi, če se take skrivnosti komu zaupajo.«

Poljska legija v Karpatih.

Dr. Adam Hefter,
 novoimenovani knezoškot krški,
 rojen 1871, posvečen 1894.

govini je pa mesto Potioreka imenovan podmaršal Sarkotić, ki je že dospel v Sarajevo. Zadnje tedne je na južnem bojišču vladal v splošnem mir. Vršile so se le manjše praske ob Drini in Savi. Srbi so zopet razstrelili zemunski železniški most. Črnogorci so poskušali priti v posest nekaterih obmejnih točk, pa so jih povsod naše čete z lahkoto odbile.

Danes moremo poročati o znamenitem nastopu naše vojne mornarice. Naše stražne ladje s pomočjo obrežne baterije so potopile francoski podmorski čoln »Curie«. Naš podmorski čoln XII je pa v stranskem zalivu napadel francosko brodovje, ki je štelo 16 velikih bojnih ladij. Z dvema torpedoma je zadel neko francosko poveljniško ladjo. Se je li ta ladja potopila ali pa če so jo mogli spraviti v kako luk, še ni znano. Naš podmorski čoln je nepoškodovan ušel.

Tudi angleško brodovje je napadlo nemško obal, pa brez uspeha. Nasprotno so Nemci potopili dva angleška torpedna rušilca in en spremljevalni parnik.

Na Francoskem in v Flandriji so pričeli zaveznički na celi črti z ofenzivo, ki se

je pa popolnoma ponesrečila. Francozi in Angleži so mislili, da bodo Nemce, ki so precej svojih čet poslali na rusko bojišče, potisnili nazaj, pa so spoznali, da so Nemci kljub temu še dovolj močni, da z uspehom odbijajo sovražne napade.

S turškega bojišča ni nobenih posebnih poročil. Zdi se, da se tam še le pripravljajo večji boji.

V Parizu in Londonu.

Življenje v Parizu, ki je slavno po svoji razbrzdanosti in živahnosti, je kar zamrlo, ko so se pokazale prve nemške straže pred najoddaljenejšimi utrdami tega »mesta večne svetlobe«. Buljvari, duša pravega pariškega življenja, so utihnili, hodili so po njih le ljudje pobitega in prestrašenega obraza. Sedaj, ko se Pariz zopet čuti varnim pred nemškim obleganjem, se življenje v mesto počasi vrača, dasi ni več tako veselo kakor pred vojsko. Begunci so prišli nazaj, toda ne tisti bogatini, katerim se veliko bolj zabavno zdi, gostiti se v Londonu in sklepati bratske vezi z odličnimi Angleži. Elegantni avtomobili

so izginili, visoke publike ni več v krasnih parkih pariških, dirkališča ne odpirajo svojih vrat in tam, kjer se je nekdanj razkazovala najnovejša ženska moda v vsej svoji nečimernosti, se sedaj pasejo krave. Iz kavarn se le redkokdaj slišijo veseli glasovi godbe, ki se je prej razlegala v nekaterih delih mesta skozi celo noč do belega dne. Zabava se le nekaj častnikov, ki so se prišli z bojišča zdraviti domov, in tuje, slikovite čete iz nasebin, ki so jih vse ulice polne.

Popolnoma drugačno je življenje v Londonu. Tam buči življenje ravno tako hrupno kakor v časih najlepšega miru. Tovarne delujejo, na množici, ki se vali in gnete po ulicah, ni opaziti nič nenavadnega, iz zabavišč odmeva smeh in vpitje. Izpremenilo se je nekoliko le mesto samo. Vsaka velika, močna luč je prepovedana — iz strahu pred Zeppelinovci, ki jih Londonci neprestano vidijo v svoji domišljiji, kako lete, prenapolnjeni z dinamitom, preko kanala. Najzanimivejši prizori v

»Vedite, da Vas jaz ne bom nikoli izdal.«

»Kdo mi je porok?«

»Tako zahteva moja lastna korist.«

»Ah! ... V takih zadevah korist nekaj časa zahteva to, pozneje pa kaj drugega ...«

»Kaj hočete s tem reči?« je vprašal Leon, ki se mu je zdelo, da je postal njun pogovor zelo čuden.

Everard se je vzravnaval.

»Tóle ti hočem reči, mladi mož: Jutri bom zopet vstopil v življenje, bom imel v njem odlično mesto in bom znamenit človek. S svojim denarjem si to lahko privoščim. Nečem pa, da bi mi sledil strah pred teboj, pred tvojimi razkritji, na novo pot; bilo bi nespametno od mene, če bi ne odstranil edinega napotja, ki mi brani do sreče.«

»Ne razumem Vas,« je zajecjal Leon, katerega se je nehote polastil nemir.

Everard se je nasmehnil in pokazal na svoje tovariše ter jim dal obenem dogovorjeno znamenje.

»Jaz se bom umaknil,« je pristavil;

»dve osebi me čakata v sosednji sobi. Ti gospodje me bodo tukaj zastopali in bodo opravili ravno to, kar bi storil tudi jaz, ko bi mogel ostati.«

Po teh besedah se je Everard obrnil proti vratom, toda na pragu je stal Leon, ki mu je zastavil pot.

»Kaj hočeš?« je vprašal Everard in jeznost dvignil obrvi.

»Nikamor ne pojdete!« je zapovedovalno dejal Leon.

»Ali si domišljuješ, da me boš zadržal?«

»Govoriti hočem z Vami.«

»O, varuj se!«

»Ne bojim se Vas, Everard, vedite, da se Vas ne bojim! Vedite tudi, da se mi gre za več kot za lastno življenje, da se mi gre za čast, zato hočem ...«

»Molči!«

»Ne smem.«

»Ne izzivaj me, mladenič, sicer ...«

»Nikamor ne pojdete odtod.«

»Prav, tem slabše zate, če hočeš sam tako!« je vzkliknil Everard besno.

Z enim skokom se je vrgel na mladeniča, ga podrl na tla in mu s svojo železno roko zaprl usta.

Obenem so trije možje potegnili izpod sukenj nože, pričakujoč od Everarda znamenja, da planejo na svojo žrtev.

XIII. Z Bogom!

Leon se je hotel vzravnavati in se otresti močne roke, ki mu je pritiskala usta, toda Everard ga je s svojo krepko desnico trdno tiščal ob tla, z levico pa je zadrževal nože, ki so bili pripravljeni, da udarijo.

»Ne, še ne!« je dejal z usmiljenjem, katerega njegovi tovariši niso bili vajeni. »Če bo mladi mož pameten, mu bomo prizanegli. Toda molčati mora kakor riba ... sicer ...«

Potem se je sklonil k Leonu.

»Tóle te je morda izmodrilo, mali,« je pristavil. »Ali mi sedaj obljubljaš, da boš molčal?«

Mladenič se je s skrajnim naporom izvil izpod roke, ki ga je držala, in ko so mu bila usta za hip prosta, je zakričal.

(Dalje.)

Zemljevida „Evropsko vojno pozorišče“ je še nekaj sto komadov na razpolago.

Janez Jesenko
iz Sore pri Medvodah,
padel na severnem
bojišču.

Poročnik Jos. Hudè,
rojen v Mirni peči, padel
dne 25. novembra v Jarči
pri Višegradu.

Desetnik Flor. Ver-ninšek, štajerski rojak iz
Savinske doline, padel dne
22. okt. na sev. bojišču.

Četovodja Ivan Petkovšek, padel na severnem
bojišču.

Učitelj Valentin Lavbič,
padel na severnem
bojišču.

Londonu se vidijo sedaj tam, kjer vabijo mlade ljudi, naj vstopijo v novo armado, ki jo zbira lord Kičener. Vsak časopis ima na celi strani oglas, ki kliče mladim možem: »Kralj in domovina potrebuje tvoje pomoči!« Na vseh hišah so nabiti velikanski lepaki. Na njih vidimo sliko Kičenerja, ki s prstom vabi množico, stoječo pred njim. Tam je napisano: »Kičener te potrebuje!« V vsaki izložbi, od najumazanejših židovskih kramarij do najsijajnejših bank, povsod so izobešeni oglasi z napisi: »Vaše mesto je na fronti!« »Ali Vas ni sram, da mirno sedite pri topli peči, medtem ko Vaši tovariši prelivajo kri za svojo domovino in svojega kralja!« Pri vratih zglasilnih uradov stoje mlade deklice in vabijo mimohodeče z vznese-nimi besedami: »Postoj, mladi, lepi, močni mož! Pomisli, samo še 250 ljudi potrebujemo, da se izpopolni naš polk! Prosim! Prosim!« Toda mlade agitatorice nimajo mnogo sreče, ker se jih le malo dá pregovoriti, da gredo za ljubezniv smehljaj tja, kjer se za angleške interese prelija večinoma francoska in belgijska kri.

Četovodja Ivan Petkovšek.

Rojen je bil 1. 1889. v Hotedršici na Notranjskem. Vojak z dušo in telesom, zvest svojim višjim in dober do podložnih. Značilne so besede, ki jih je izrekel pri odhodu: »Gremo v boj, da zmagamo ako Bog da, ako pa padem, padem takó za domovino.« — Bil je načelnik odseka Orla v Hotedršici in logaškega orlovskega okrožja ter podpredsednik izobraževalnega društva. Z vsemi močmi si je prizadeval povzdigniti naše organizacije. Svojo smrt je najbrže slutil, ker je rekel pri odhodu svojem prijatelju: »Skrbite za društvo in čimprej si postavite 'Dom', mlajšim članom odseka pa povej, da pravi Orel mora biti zvest veri in domovini. Spominjajte se me, ako padem.«

Pogrešale ga bodo naše organizacije, še bolj pa njegovi domači, katere Bog potolaži. Ti pa, dragi Ivan, počivaj v miru v daljni Galiciji! Tvoj spomin ostane med nami.

Janez Jesenko

je bil rojen v sorski fari, je sin farnega cerkvenca Gregorja Jesenko. Z njim je spet izgubila sorska fara pridnega fanta, ki sta ga krasili posebno dve — dan-

danes tako redki lastnosti: štedljivost in ljubezen do staršev. On je poznal prav-zaprav samo dvojno družbo, ki mu je bila ljuba: prva je bilo neumorno delo, druga pa starši. Zanimivo je, da je njegov brat odšel k istemu polku in prišedši v Galicijo ni dobil brata, pač pa so mu dostavili pisma, ki so bila naslovljena na pokojnika. Res je bridkost staršev velika. Toda velika je tudi božja pravica, ki mora zaradi tisočerihih takih grobov naši domovini dodeliti lepšo bodočnost.

Učitelj Valentin Lavbič.

Dne 18. vinotoka je padel junaške smrti na severnem bojišču Valentin Lavbič zadet od granate. Komaj je stopil v življenje, že ga je pograbila bela smrt. Ni mu bilo usojeno počivati v domači zemlji. Lavbič je leta 1912. maturiral na mariborskem učiteljskem in je šel po izpitu kot enoletni prostovoljec k vojakom. Po vojaški službi je bil kot pomožni učitelj v Hrastniku in Trbovljah. Komaj je bival to jesen nekaj dni pri svojih ljubljanih starših v Dramljah in že ga je domovina poklicala pod orožje. Mnogokrat je pisal z bojišča svojim staršem, katere je tako ljubil, od kojih je bil tudi on ljubljen. Še istega dne, 4 ure pred junaško smrtjo, je oddal dopisnico, na kateri je poročal, da je še zdrav in čil.

Ti pa, dragi junak Valentin, počivaj mirno v gališki zemlji in nas pričakuj nad zvezdami!

Zgodovina topa.

Kanonik Iv. Sušnik.

(Dalje.)

Na tej spodnji nepremični lafeti je postavljena druga, manjša, premakljiva lafeta, katera nosi top z zaviralom in pripravo za merjenje in stransko premikanje. Pod to malo lafeticco je ustavljen dvojni vijak za dviganje ali nižanje topove cevi, kakor se strelja na večje ali manjše daljave. V lafeticco je vtaknjena kratka, močna, navpična os, ki je trdno sklenjena z zaviralom in topovo cevjo. Zaviral ima dvojno nalogo: ono mora pri strelu zavreti sunek cevi in po strelu cev pomakniti zopet naprej v prvotno lego. Zavora je železna cev, v kateri se nahaja še druga ožja cev in v njej premakljiv železen drog. Drog je na svojem sprednjem delu pritrjen ob zunanjo večjo cev. Druga notranja ožja cev pa je premakljiva in je na spodnjem delu pritrjena ob topovo cev. V tej notranji ožji cevi se

premika na omenjenem železnem drogu pritrjen bat, ki cev na tesno zapre. Vsa cev je napolnjena z glicerinom. Med prvo in drugo cev je vstavljeno močno jekleno špiralkasto pero. Topova cev leži na zunanji železni cevi, in sicer na železni ploči, katera se s topom vred v nalašč za to prirejenih stranskih vodilnih vrezah naprej in nazaj premika. Strel sam porine topovo cev z veliko močjo nazaj. Zunanja cev zavore in v njej vstavljeni železni drog z batom ostaneta na lafeti nepremična. Notranja cev s topom pa se deloma (približno za 1'20 m) potegne iz večje cevi vun. Pri tej priliki se močno jekleno pero med obojno cevjo stisne in napne, odenem pa bat na drogu z vso silo pritisne na glicerin in ga prisili, da odteče skozi majhne luknjice z velikim pritiskom na drugo stran bata. Ko je bila na ta način sila strelnega sunka izčrpana, začne močno napeto pero delovati in porine polagoma topovo cev zopet v prvotno lego naprej. Glicerin odteče zopet na prejšnje mesto nazaj. Tudi merjenje je zelo olajšano, ker ni treba celega topa premikati, ampak se poravnajo le malenkostne razlike s pomočjo dveh vijakov. Ne da bi bilo treba top dosti premikati, je možno oddati v eni minuti 15—20 strellov. Tempiranje

† **Anton Verovšek,** odlični igravec in režiser slovenskega deželnega gledališča, umrl 20. decembra v Ljubljani.

šrapnelov in pa točno merjenje zahteva več časa, vendar je tudi v tem slučaju mogoče ustreliti osemkrat na minuto.

Z ozirom na veliko večje razdalje, na katere streljajo moderni topovi, bi bilo treba tudi vso pripravo, s katero se meri, zdatno izpopolniti. Pri puškah vidimo na sprednjem delu »mušico« in na spodnjem bližnjem delu zarezo (vizir), s katerim se meri. Za večje daljave je vizir na kvišku premakljiv tako, da je mogoče na dva tisoč ali več metrov streljati. Enaka naprava je bila tudi pri starejših topovih. Na sprednjem delu je bila mušica in odzadaj na cev se je postavil premakljivi nastavek, čez katerega se je preko mušice viziralo na predmet. Ta navadna, precej enostavna naprava je zadoščala, dokler se ni streljalo na večje daljave. Stari gladki topovi niso segali dosti dalje, kot 1600 korakov, s prvimi risanimi topovi se je doseglo 3 do 4000 metrov in pri tej razdalji se je shajalo s prvotnimi, četudi že precej izpopolnjenimi merilnimi napravami. Sedanji moderni poljski topovi streljajo na razdalje 7000 metrov. In za take daljave niso več zadoščale stare merilne priprave. Poseči je bilo treba po popolnejši napravi, združeni z daljnogledom. Mušica ni bila več nastavljena na sprednjem koncu cevi, temuč ob sredi cevi na cevnem tečaju. Na cevni strani je napravljen v istem polumeru od mušice zaokrožen nastavek, ki ima posebno razdelitev. Navadni krog se deli v vsem obsegu v 360° in te v minute in sekunde. Pri topu je mesto tega vpeljana drugačna razdelitev. Krog je razdeljen v črte, katerih bi bilo na celem krogu 6400. Ena črta ob krogu je torej enaka $3' 22 \frac{1}{2}''$. Lafeta je tako prirejena, da je možno cev

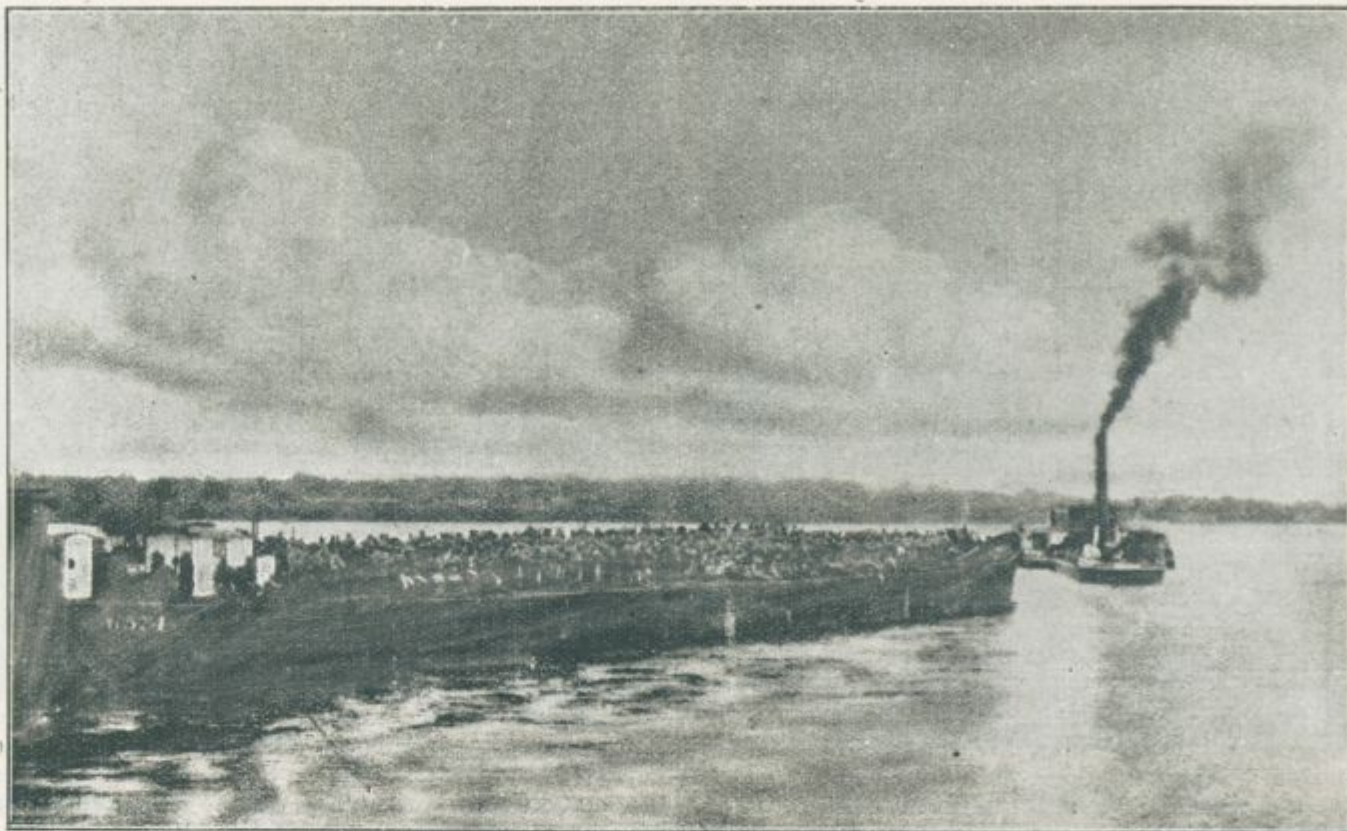
dvigniti za 18° (320 črt) nad horizontalno črto, ali pa cev znižati za $7 \frac{1}{2}^{\circ}$ (134 črt) pod horizontalo. Poleg tega se zamore topova cev za 4° (70 črt) premikati na desno in levo, ne da bi bilo zato treba lafete same prestavljati. V tem nastavku je vdolan daljnogled, ki ima dve prizmi; na ta način je možno topničarju ostati prikritemu za oklepom, dočim samo daljnogledova cev z objektivom in prizmo moli nekoliko čez oklep. Ob nastavku in ob lafeti se nahajata dve libeli, ki kažeta vedno horizontalno lego. Vse priprave za finejše premikanje topove cevi in merilne naprave se vrše z jako točno izdelanimi vijaki.

Ker vsa merilna naprava ni združena s premakljivo topovo cevjo, temuč le s premakljivim delom lafete, zamore dotični topničar s pomočjo daljnogleda opazovati učinek strele in pred vsakim strelom malenkostne razlike v smeri cevi zopet točno

izravnati. Naši sedanji poljski topovi streljajo s šrapneli na 6200 m in z granatami na 7000 m.

Vsled velike sigurnosti novih topov v zadevanju je lastne topove velikokrat umestno prikriti pred sovražno topnico. S tem se zabrani, da nasprotnik naših topov ne vidi. Prav tako se pa skuša tudi on sam ognju naših topov prikriti. Topničar je vsled tega primoran, da obstreljuje predmet, katerega sam niti ne vidi. V ta namen ima vsaka baterija posebno pripravo, s katero naravna svoje v zatišju stoječe topove. V ta namen se poišče mesto, iz katerega se vidi sovražnikova postojanka in pa lastna topnica. Na tem mestu se postavi teodolitu podobno orodje z razdeljenim krogom in daljnogledom, s katerim se potem določi smer lastnim topovom. S pomočjo signalov, ali pri nekoliko večji razdalji posebej v to svrhu položenega telefona, se poveljnik

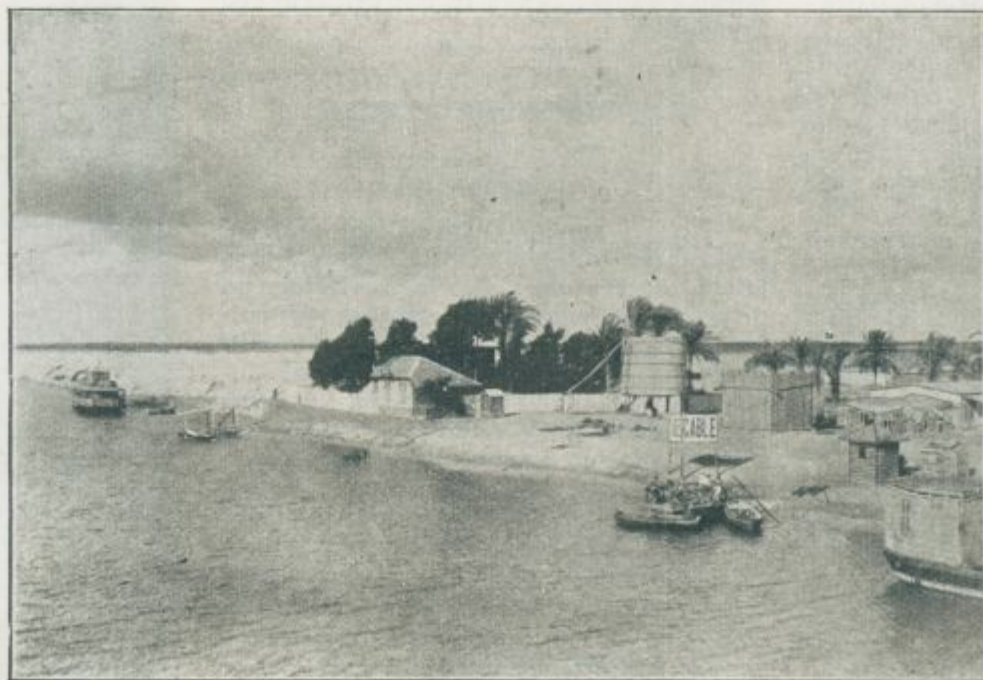
baterije točno obvešča o učinku in smeri vsakega strele in na ta način po nekaterih strelah naravna topovo cev na določeno smer. Kadar je topova cev točno naravnana, zasuje in obrne topov daljnogled na kako poljubno njemu dobro vidno točko. Po vsakem oddanem strelu se topničar prepriča, se li nahaja isti predmet še točno ob obzorju daljnogleda in seveda s tem v pravi smeri tudi topova cev. Majhne razlike se s pomočjo vijakov takoj poravnajo. Na tak način topničar iz svojega zatišja strelja na nevidnega sovražnika, dokler mu opazovalec ne pokaže drugega predmeta. (Dalje.)

Z južnega bojišča. Prevoz naših čet preko Save.

Franc Trojar,
podlovec 20. lovskega bataljona je bil odlikovan s srebrno svetinjo 1. razreda za svoje junaško vedenje v bojih dne 18. in 19. oktobra. Odlikovanec je goriški rojak iz Podbrda-Trtnika na Tolminskem.

Vojna v Egiptu.

Postaja angleškega podmorskega telegrafa na obrežju Sueškega prekopa, kateremu sedaj preté turške čete.

Sebastopolj.

(Spisal L. N. Tolstoj. Prevel I. P.)

V prvem trenutku se je na obrazu, oškropljenem z blatom, videl samo strah in izraz trpljenja, ki je lasten človeku v takih trenutkih. Ko mu pa prineso nosilnice in se sam vleže na zdravo stran, je prejšnji izraz svojega obraza zamenjal z izrazom novega ponosa in visoke, neizrečne misli; oči se mu bolj zasvetijo, zobje stisnejo, glava se s trudom vzdiguje, in ko ga dvignejo, ustavlja nosilce in s težavo in tresočim glasom reče tovarišem: »Z Bogom, bratci!« Hoče še nekaj reči, vidi se, da bi rad povedal nekaj ganljivega, pa ne more in samo ponovi: »Z Bogom, bratci!« Sedaj skoči k njemu tovariš pomorščak in mu dene kapo na glavo, potem se pa mirno, ravnodušno mahajoč z rokami, povrne k topu.

»Vsak dan je sedem ali osem mož tako ranjenih,« vam reče pomorski častnik, ko opazi strah na vašem obrazu, potem pa zevajoč zvije cigareto iz rumenega papirja...

Sedaj, ko ste videli branitelje Sebastopolja na mestu brambe, greste nazaj, ne meneč se za krogle, ki žvižgajo po vsej poti do podrtega gledališča — greste mirno in navdušeno. Odnesele ste, kar je glavna stvar, odtod trdno prepričanje, da ni mogoče omajati sile ruskega naroda. Te sile pa niste videli v množini travverz, prsobranov, hitro narejenih jarkov, podkopov, topov in drugih takih stvari, o katerih ničesar ne razumete, videli ste jo v očeh, besedah, vedenju, v tem, kar se imenuje duh sebastopoljskih braniteljev. To, kar delajo, delajo tako preprosto, tako neprisiljeno in brez truda; prepričani ste, da morejo storiti stokrat več... da morejo storiti vse. Vi razumete, da to čuvstvo, ki jih goni k delu, ni čuvstvo malenkosti, častihlepja in pozabljivosti, to je neko drugo, mogočnejše čuvstvo, ki je naredilo, da žive mirno med krogli, med stoterimi smrtnimi slučajnostmi namesto ene, kateri smo podvrženi vsi ljudje, da mirno živijo sredi neprestanega truda v bedenju in blatu. Zaradi kakega križca, zaradi časti ali vsled groženj ne morejo ljudje prevzeti takih strahot: imeti morajo drugačen, visok, izpodbuden vzrok. Ta vzrok je čuvstvo, sramežljivo čuvstvo, katerega Rus malo kdaj pokaže, katero pa leži v globini njegove duše — to čuvstvo je ljubezen do domovine. Šele sedaj so pripovedovanja o prvih časih obleganja Sebastopolja, ko v njem še ni bilo utrd, ni bilo vojsk, ni bilo fizične zmožnosti, držati ga, in vendar ni bilo najmanjšega dvoma, da ga ne oddamo sovražniku — v času, ko je Kornilov, junak, vreden stare Grške, ogledoval vojsko in govoril: »Rajši umrjemo, dragi moji, nego da predamo Sebastopolj!« in so mu odgovarjali ruski vojaki, ki ne poznajo nobenih fraz: »Umrjemo, hurá!« — šele sedaj so pripovedovanja o teh časih nehala biti za nas lepe zgodovinske pravljice in so postala verjetna dejanja. Predstavite si te ljudi, katere ste ravnokar videli, te junake, kateri v težavnih časih niso izgubili poguma, temuč so bili vedno srečnejši in so se z veseljem pripravljali na smrt, pa ne za mesto, marveč za domovino. Dolgo bo pustila ta epopeja, katere junak je bil ruski narod, v Rusiji velike sledi.

Bliza se večer. Solnce je ravno pred zahodom izšlo iz sivi oblakov, ki po-

krivajo nebo; naenkrat je z rumeno svetlobo obsvetilo sive oblake, zeleno morje, pokrito z ladjami in čolni, vedno se zibajočimi, bela mestna poslopja in ljudi, ki se gibljejo po ulici. Po vodi se širijo zvoki starega valčka, katerega igra na bregu vojaška godba, in pa grom streljanja z utrd, ki čudno odmeva.

V maju.

I.

Minulo je že šest mesecev od tistega časa, kar je prižvižgala prva topova krogla z utrdbe Sebastopolja in razrila zemljo na sovražnikovih postojankah; tisoči bomb in krogel iz topov in pušk niso od tega časa več prenehali letati z utrd v rove in iz rogov v utrdbe in angel smrti ni prenehal letati nad njimi.

Avstrijski ranjenci pred dunajsko Secesijo, ki je izpremenjena v zasilno bolnišnico.

Na tisoče ljudskih samoljubij je bilo užaljenih, na tisoče pa zadovoljenih, na tisoče ljudi je našlo pokoj v smrtnem naročju. Koliko rdečih krst in platnenih pokrival! Pa še vedno se sliši z utrd grmenje, še vedno gledajo Francozi iz svojega taborišča z neprosto volnim strahom na rumenkasto, razrito zemljo sebastopoljskih utrd, na črne podobe naših vojakov, ki se gibljejo v njih, in štejejo predore, iz katerih molé železni topovi; z višine še vedno ogleduje naš podčastnik z daljnogledom pisane podobe Francozov, njih baterije, šotore, vrste, premikajoče se po zelenem holmcu, in dim, ki se vzdiguje nad rovi, in še vedno težé z isto gorečnostjo raznovrstne tolpe ljudi z različnih strani sveta z raznovrstnimi željami k temu usodepolnemu kraju.

Vprašanje, katerega niso mogli rešiti diplomati, se tudi s smodnikom in krvjo še ni rešilo.

II.

V obsedenem mestu Sebastopolju, na bulvaru, okrog paviljona je igrala vojaška godba in tolpe vojakov in žensk so se gibale po cestah. Svetlo pomladansko

solnce je izšlo zjutraj nad angleškimi postojankami, prišlo je na utrdbe, potem na mesto, na Nikolajevsko vojašnico in enako veselo žareč za vse je sedaj šlo dol proti daljnemu modremu morju, katero se je zmerno gibajoč svetilo s srebrnim bleskom.

Visok, malo upognjen pehotni častnik je, natikaje na roko ne popolnoma belo, pa lepo rokavico, prišel iz ene izmed majhnih hišic za pomorščake, zgrajenih na levi strani Morske ulice in je, zamišljeno si zroč pred noge, šel gor po bulvaru. Poteze velikega obraza tega častnika niso kazale velikih umskih sposobnosti. Bil je nelepe postave, ne posebno gibčen in nekako okoren v kretnjah. Imel je malo ponošeno kapo in tenko suknjo malo čudne, vijoličaste barve.

Izpod suknje se mu je videla zlata veržica ure. Imel je čiste, svetle čevlje

iz telečjega usnja. Sodili bi ga za Nemca, da ne bi poteze njegovega obraza kazale čistega ruskega rodu; ali pa za pobočnika, polkovnega stanovnišnika, toda v tem slučaju bi moral imeti ostroge; ali pa za častnika, ki je med vojno prestopil iz konjenice ali garde. V resnici je bil častnik, ki je prestopil iz konjenice, in sedaj je idoč po bulvaru premišljeval o pismu, ki ga je ravnokar dobil od svojega bivšega tovariša iz T... gubernije in njegove žene, modrooke Nataše, svoje najboljši prijateljice. Spomnil se je mesta v pismu, v katerem mu piše tovariš:

»Ko nam prineso »Invalida«, Pupka (takó je odsluživši ulan imenoval svojo ženo) skoči v prednjo sobo, zgrabi časopis, teče z njim v salon (v katerem smo tako prijetno, kar še gotovo pomniš, preživeli zimske večere, ko je bil polk v našem mestu) in s tako gorečnostjo čita poročila o vaših hrabrih delih, da si niti misliti ne moreš. Ona pogosto govori o tebi. »Lej, kaka duša je Mihajlov«, pravi ona. »Kar obsujem ga s poljubi, ko ga zagledam. Bojeval se je na utrdah in gotovo dobi Jurjev križ, in o njem bodo pisali časopisi itd...« Tako da že res

začenjam biti na te ljubosumen.« Na drugem mestu piše: »Časopisi prihajajo k nam jako pozno. Ustnih novic je mnogo, a vsem ni verjeti. Tebi znane gospodične z muziko so pripovedovale včeraj, da je Napoleon ujet in odposlan v Peterburg; ti že veš, koliko jaz temu verjamem. Neki potnik iz Peterburga (je jako mil človek in je pri ministru za posebna naročila. Sedaj, ko pri nas v mestu nikogar ni, je to taka znamenitost za nas, da si misliti ne moreš...) je za gotovo pripovedoval, da so naši zasedli Evpatorijo, tako da že Francozi ne morejo občeovati z Balaklavo. Pri tem je naših ubitih 200, Francozov pa 15.000. Žena moja je bila tako vesela, da ni spala celo noč. Govorila je, da si bil ti gotovo pri tem boju navzoč in si se odlikoval.«

Ne glede na izraze in besede, katere sem nalašč zaznamoval z razprostrtimi črkami, je napolnilo vse pismo podstotnika Mihajlova z neko neizrekljivo otožno radostjo; spomnil se je svoje blede prijateljice: kako je zvečer posedaval z njo v sobi za goste ali pa v salonu in govoril o čuvstvih. Spomnil se je dobrega tovariša-ulana, kako se je jezil in izgubljal, ko so v kabinetu igrali po kopejki, in kako se mu je smejala žena. Spomnivši se, kako so mu ti ljudje ljubi (morda se mu je zdelo, da mu je blede prijateljica bila še kaj več), so se mu pokazale vse te osebe v nekako čudno prijetni in lepi svetlobi in on je smejoč se svojim spominom segel v žep, v katerem je bilo zanj mило pismo.

Od spominov je podstotnik nehote prešel k sanjarijam in nadam. »Kako bode veselje in začudenje Natašino,« si je mislil, korakajoč po ozki ulici »ko bode čitala v 'Invalidu', kako sem prvi vzel top in dobil Jurjev red! Stotnik že tako postanem. Lahko postanem še v tem letu major, ker jih je mnogo pobitih. »Gotovo jih še mnogo pobijejo v tej vojni. Potem gotovo kot znan človek dobim polk... podpolkovnik... Anin red na vrat... polkovnik...« Zagledal je tolpe ljudi pred seboj in se zbudil iz sanjarstva prejšnji pehotni podstotnik.

III.

Izprva je šel k paviljonu, poleg katerega so stali godci, katerim so drugi vojaki istega polka držali note in okoli katerih so stali pisarji, junkerji, pestunje z otroki, ki so bolj gledali nego poslušali. Okrog paviljona so stali, sedeli in hodili največ pomorščaki, pobočniki in častniki v belih rokavicah. Po velikem drevoredu na buljaru so hodili vsakovrstni častniki in vsakovrstne ženske, nekatere v klobukih, večinoma pa v robcih (bile so pa tudi brez klobukov in robcev), pa niti ene ni bilo stare, temuč, kar je gotovo pomenljivo, vse so bile mlade. Niže, po senčnem dišečem drevoredu belih akacij so hodile in sedele posamezne skupine.

Nihče ni bil posebno vesel, ko je na buljaru zagledal podstotnika Mihajlova, izvzemši morda stotnika njegovega polka Obžogova in stotnika Suslikova, ki sta mu prijazno stisnila roko. Prvi je bil v hlačah iz velblodove jerhovine, brez rokavic, v obnošeni suknji, z rdečim licem, drugi je pa kričal glasno in govoril nerodno, da je bilo zoprno hoditi z njim, posebno pred častniki v belih rokavicah. Poleg tega pa tudi ni bilo nič veselega hoditi z gospodom Obžogovim in Suslikovom, ko ju je že tako po šestkrat srečaval na dan in jima stiskal roki.

Rad bi bil stopil k pobočnikom in se pogovoril s temi gospodi, nikakor zaradi

tega, da bi stotnika Obžogov in Suslikov in poročnik Paštecki in drugi videli, da govori s temi gospodi, temuč samo zaradi tega, ker so prijazni ljudje ter vedo vse novice ter bi jih pripovedovali.

Zakaj se je podstotnik Mihajlov bal in ni mogel stopiti k njim? Kaj, če me naenkrat ne pozdravijo, si je mislil, ali pa, če me tudi pozdravijo, potem pa govorim med sabo dalje, kakor bi mene zraven ne bilo, ali pa, če pojdejo od mene in jaz ostanem sam med aristokrati? Beseda aristokrati (v zmislu višega izbranege kroga, v kateremkoli stanu) se je pri nas v Rusiji, kjer bi jo pravzaprav nič ne bilo treba, posebno priljubila in našla pot v vse kraje in vse sloje družbe, kamor je le našla pot častiteljnosti: med kupce, uradnike, pisarje, častnike, v Saratov, v Mamadišo, v Vinico in sploh povsod, kjer so ljudje. Ker je v obsedenem Sebastopolju mnogo ljudi, je tudi mnogo častiteljnosti, torej tudi aristokratov, ne glede na to, da visi smrt vsak trenutek nad glavo slednjega aristokrata in nearistokrata. (Dalje.)

Dvakrat osramočen. Pisatelj Balzac je prebudil ponoči ropot. Vstane in gre v svojo delavnico, kjer zagleda tatu, ki stika po njegovi pisalni mizi. Tat je bil močan mož in oborožen. Balzac se zakrohoče na glas. Tat skoči z nožem k njemu in vpraša zadirčno:

»Zakaj se smejete?«

Balzac odgovori smeje: »Kaj se ne bom! Vi se izpostavljate nevarnosti, da Vas prikujejo na galeje, in iščete z lučjo, česar jaz ne najdem o belem dnevu, pri moji veri!«

»Če je tako, sem res nespameten,« je priznal tat in je molče odšel. Balzac je zaprl okno in se smejal še glasneje. Imel je v miznici več tisoč frankov, honorar, ki ga je bil ravno dobil za imenitno delo.

Zadovoljen je pripovedoval tisto jutro svojo zgodbo in se hvalil s svojo iznajdljivostjo. Popoldne je šel kakor navadno na izprehod v drevored. Opiral se je na svojo dragoceno palico z zlatim ročajem. Pod nekim drevsom zagleda dečka, ki je ves solzen strmел v drevo. Deček se je dobrosrčnemu pisatelju zasmilil; zato ga vpraša, kaj se mu je zgodilo. Deček zajoče:

»Moja žoga je obvisela na visoki veji, dosežite mi jo, gospod!«

Balzac se je iztegoval, dodajal s palico, kar mu je manjkalo velikosti, a zaman. Tedaj zakliče deček veselo:

»Veste kaj, gospod! Takoj jo bova imela, dajte mi samo palico!«

Skočil je na drevo, vzel palico in plezal od veje do veje, nato pa vržal palico v širokem loku nekemu, ki jo je zagrabil in ž njo izginil, kakor je izginil deček na drugem drevsu. Vse kričanje in klicanje ni pomagalo, dragocena palica, drag spomin, je bila ukradena na tako lep način, da se je moral pisatelj še smejati.

Tačas se je pooblačilo. Naenkrat se ulije ploha in nobenega izvoščka ni bilo v bližini. Balzac se zateče v bližnjo vežo. Na nasprotni strani zapazi okno in za zavesami čedno mlado damo. Zapazila ga je tudi ona; vsak čas je odgrinjala zaveso, se sklanjala vun ter pogledovala Balzaca in nebo. »Pozna me,« si je laskal pisatelj in si predstavljal, da mu kaka prijetna zgodba izbriše spomin na izgubljeno palico.

Naenkrat stopi predenj strežaj in mu prinese dežnik. »Dama na onem oknu Vas prosi,

da ne tratite več svojega dragega časa.« Balzac se z roko na srcu prikloni dami in ponosno odide, prepričan, da je lepa dama poslala dežnik samo zato, da se z njo seznani. Že drugi dan ga je pisatelj ponesel sam nazaj in omenil:

»Gotovo ste imeli poseben namen, ko ste mi poslali dežnik.«

Dama se je nasmehnila: »Da, Vaše zijaanje mi ni ugajalo.«

Pisateljica George Sand je očitala v veseli pisateljski družbi Dumasu (Dimá): »Vi si naredite mnogo denarja! Znete pa tudi tako pisati, da Vam nese ena sama beseda dva franka.«

»Kako to?« je vprašal Dumas.

»Prav preprosto, po Vaši umestni uvedbi pogovorov. Dva Vaša junaka se srečata, iščeta tretjega in razprede se pogovor:«

»Videl sem ga.«

»Koga?«

»Njega.«

»Grofa?«

»Da.«

»Kje?«

»Na velikem mostu.«

»Kdaj?«

»Nocoj.«

»Ni mogoče!«

»Zagotavljam Vas.«

»Se ne motite?«

»Ne.«

Znese 26 frankov in Vi ste milijonar, če napolnite tako nekaj strani s praznino.«

»Ah,« je rekel Dumas, »kako dela Eugene Sue! Ta je iznašel pike. Pripoveduje:

»Noč je... Veter stoče... Mrzlo je... Delavec sam... Sam v svoji sobi... Sam s svojim trpljenjem... Moj Bog!... Tako sam, sam...«

Bog!...

Človek...«

In potem dve vrsti pik, ki stanejo štiri franke. Jaz zapišem vsaj besede, ker se ne morem odvaditi te slabe navade.«

Hvaležna mamica. — Takoj prve dni po nemško-francoski vojski je pricapljala v cesarsko palačo v Berlinu kmečka ženica iz okolice z debelo gosko pod pazduho. »Darovala bi jo rada presvetlemu cesarju,« pravi, »ker so moji sinovi, šest jih je, ker so moji sinovi vsi prišli zdravi in srečni iz vojske.« Zaman so se trudili, da bi ji obrazložili, da ne more pred cesarja. Ženica se kljub vsemu ni dala odgnati. Mimo je prišel adjutant in sporočil cesarju čudno zahtevo. Po par minutah je ženica stala pred vladarjem, mu odgovarjala brez strahu in pripovedovala o svojih sinovih.

Ko je zaslišala debela ptica svojo varuhinjo, je začela še ona svoje gašanje.

»Ali boš tiho pred presvetlim gospodom; čakaj, da končam jaz!« se je razvnela starka, a goska je trdila svojo in trdila tako glasno, da je prevpila cesarja in ženico.

»Čakajte, mamica!« pravi cesar, »naj dopove.« Ker le ni hotelo biti konca, je goska ostala v cesarskem parku, ženica pa se je vrnila srečna, bogato obdarovana k šestorici svojih sinov.

Perilo in nalezljiva bolezen. Pri razširjanju bolezni je perilo nevaren faktor. Zlasti v mestih, v majhnih stanovanjih. Prostor je pičlo odmerjen. Perilo se pošilja v ponedeljek na kmete, do tega dne leži pogostoma v sobi ali kuhinji — v bližini vode in jedi. Perica ga vzame, ga naloži z drugim perilom vred na voz in vse skupaj spravi zopet v baraki. Po-

tem razgrinja in šteje perilo, ga namaka. Pride vse skupaj, od zdravih in bolnih. Ako ga prav dobro prežehta in prekuha, morajo pač biti zamorjene kali bolezni. Toda! — Vemo, kako se perilo večinoma pere! Pomislimo tudi, da gredo izplakovat perilo, preden je bilo kuhano, na isto vodo, na kateri izpirajo druge perice že izkuhano perilo. Kako je izprano, kako izkuhano perilo, to nam pove njega duh. Žal, da ni v vsaki hiši priprave, da bi prala vsaka gospodinja doma, da bi vsaj vedela in videla, kako je oprano. Tu je samo ena pomoč, da nam ne prinese perilo bolezni v hišo: likaj vsak kos perila skrbno z razbeljenim železom, vročina bo zamorila bacile. Ako pa vidiš, da je perilo sumljivo, skuhaj luga in vrzi perilo vanj. Zdravstvena oblast bi morala naročiti pericam, da ločijo perilo zdravih od bolnih.

Ako imaš v hiši nalezljivo bolezen, tedaj imej pripravljen škač z razkužilom in vrzi vanj vse okuženo perilo. V razkužilo operi takoj posodo bolnikovo, svoje roke. Vroča kavna gošča, hud lug, raztopina lizola ali karbola so dobra razkužila. V odprta stranišča vrzi večkrat mešanico peska, pepela, žaganja in karbolove raztopine ali zdrobljene šote. Za roke zadostuje limona ali jesih. Tudi posteljnino je treba razkužiti in oprati. Zato ne daj bolniku batiranih odej; najboljša je volnena odeja. Sobo bolnika je treba skrbno zračiti, kani večkrat v krop terpentinovnega olja ali pokadi s pormalinom. Tla izperi z lizolovo ali s karbolovo raztopino. Zakurjena soba se prezračuje hitreje od mrzle. Obleka temne barve, obleka iz volne vleče bolezen bolj nase. Mačke in psi prenesejo večkrat bolezen; ne puščaj jih v sobo, ne okrog loncev in perila.

Za pranje okuženega perila je prav dobro kreozoto milo.

Kašelj in kajenje. Marsikdo kašlja, a kadi poleg tega, tako se seveda ne more rešiti kašlja, ki je včasih res brez pomena, včasih pa znak, da vpijejo pljuča, da imajo že dovolj tega ljubega tobakovega dima, ki nam zapira dihanje že kamor stopimo, najsi bo že urad ali bolnišnica. »Ne morem se odvaditi,« je odgovor na opomin, če že kadeči kašljavec ne trdi, da njemu kajenje prav nič ne škodi — katera trditev je naravnost nespametna. — Kdor misli, da ne more pustiti kajenja, naj pa kadi kot so kadili včasih: hrastovo, bukovno ali brezino listje. — Za kašelj je posebno dobro kajenje lapuha in marjetic, če imaš težko glavo, kadi sivkino seme.

Kašelj z jedkim izmečkom. Stolci kadila, zmešaj ga s stolčnim kandisom, speci predpoldne ali zvečer jabolko, deni vanj ščepec pripravljenega prahu in použij. To delaj več dni zaporedoma, bo olajšalo in izčistilo pljuča.

Za jako suh kašelj stolci jajčje lupinice v prah in jemlji tega prahu dvakrat na dan žličko na lapuhovem čaju. Čaj osladi z medom.

Za kašelj vsled zadelanih pljuč. Zmešaj enake dele makove mezge in medu in kani v to par kapelj žafranove tinkture in par kapelj tinkture sladke skorje in vzemi 1—2 žlici zvečer.

Stolci ali povaljaj suhe smokve in debele rozine, polij z žganjem in prižgi žganje. Kar ostane, je zelo dobro za kašelj, uživaj po par kapelj.

15 gramov škrobove moke zmešaj polagoma z mlekom in pusti prevreti par minut, da bo gosto kakor kaša, potem prikuhaj dve žlici sladkorja in dobro žlico surovega masla. Vzemi večkrat po žlici.

Stolci kandisa in polij ga z žganjem, da bo gostljato, kani vanj žafranove tinkture ali prašek žafrana in jemlji po par žličk na dan, to omeči sluz in okrepi pljuča.

Za kašelj iz želodca. Stolci janeža, kumine, kordebenikte in prsnega korena v prah, zmešaj s stolčnim sladkorjem in jemlji večkrat na dan.

Bruhanje iz želodca. Marsikdo toži, da mu ne obdrži želodec jedi. Tak človek ne sme uživati danes tega, jutri onega zdravila, ker se mu bo s tem le poslabšalo. Pameten človek se posti v takem slučaju in gre k zdravniku, da mu pregleda želodec. Neko staro zdravilo za tak slučaj je bilo: Naredi luknjo v svežem jajcu, izpusti beljak in zalij rumenjak z dobro slivovko ali droženko, ki pa mora biti sama na sebi; ko je stalo par ur, izpij rumenjak in žganje. To zdravilo pa ni za človeka, ki ima vročico ali mrzlico. Vsak si pomaga lahko z obkladki. Prav dober obkladek je kruhova skorja, namočena v vinskem kisu in naštopana z žbicami — ali kumina, janež in meta zmešani s kvasom ali zmočeni z jesihom. Jako dobre so tople kopeli celega telesa ali saj spodnje polovice telesa v topli izkuhi ječmene slame. Če te zebe v želodec, stolci lečjanovo korenino, zmešaj z medom in jemlji večkrat žličko.

Za zgago. Pest lečjana in pest janeža postavi na 1/2 litra žganja ali vina in uživaj pred kosilom po par kapelj na žlici vode.

Stahlova tinktura za vsako želodčno bolezen. Vzemi 4 pesti jesenke (Dictamus), 4 pesti jašcerice, 2 pesti angelike, 2 žabnika, 2 pesti kompave, 2 pesti prsnega korena (Alant), 2 pesti vrednika, 2 lastovičjega korena. Razreži na drobno, deni v posodo s širokim vratom, nalij žganja toliko, da bo zmes pokrita, in zakopli za 14 dni v pesek na gorkem kraju. Potem precedi skozi filtrirko in jemlji po 2 žlici na dan.

Za grižo in napenjanje. Deni v široko stekleno posodo dve pesti zlahtne mete, pest kumine in dve pesti pomarančnih olupkov, zalij z litrom dobre droženke in postavi za pet tednov na toplo, potem precedi in deni v žganje še 1/2 kg stolčnega sladkorja. Vzemi o potrebi samo zase ali na čaj.

Ratejevo mazilo za trganje. V 1/2 l rektificiranega žganja nareži štiri makove glavice in 30 gramov belega španskega mila, stresi in postavi za tri dni na topel kraj, potem precedi skozi cunj in stresi v žganje 24 gramov stolčene kafe. — Segrej roko in teri boleče mesto, ki pa ne sme biti vneto, ali namoči krpo v špirit in naveži na bolno mesto; premeni vsake tri ure; to ublaži bolečine.

Volk ali jugovica je zelo siten prijatelj dolgih poti. Kdor mu je podvržen, mora imeti vedno s seboj loja in pšenične moke, ki se je malo oprasila v peči; ta je bolja kot riževa. Komur je mogoče, naj si izpere nevarna mesta in zmoči z žganjem in napaši z moko, preden gre na pot. Ako se vnema koža, namaži z lojem in zabaši z bato. Za naprašenje

so dobre tudi v prah stolčene makove glavice ali prah gobe, ki raste na orehu. Salovo mazilo je tudi prav dobro. Obleka ali perilo mora biti dovolj široko.

Ulesa in bule prejé brez vsake bolečine smrekova smola. Segrej nož in izreži malo smole, namaži jo na čisto krpo in deni na ulu, ki je dozorelo. Menjaj dvakrat na dan. Ko je smola prejedla ulu, jo stavi še, dokler je kaj znaka o ulesu. Smola vleče, dokler je še kaj nesnaže, potem se rana zaceli.

Rožni konjak za kašelj in zaslužen drob. Osmuli osem rož maršala Niela in deni lističe v liter konjaka; ko je stalo tri tedne, stolci 1/4 kg kandisa in stresi v konjak, potem naj stoji zopet tri tedne, nato precedi skozi filtrirko.

Pomarančni krepilni liker. Olupke mandarin razreži na tenko in polij jih z najboljšim špiritom ali z dobro droženko in postavi za osem dni na solnce. Vsak dan stresaj steklenico kakih pet minut. Potem odlij žganje. Pokusi. Ako se ti zdi prehudo, prilij še kakega dobrega žganja. Na vsak liter žganja deni 1/4 kg stolčnega sladkorja, nato postavi zopet za nekaj dni na solnce, potem filtriraj in spravi v klet. Ta liker je zelo fin, pravi okus pa dobi šele, ko je stal štiri do pet let. Je posebno primeren za stare ljudi.

Konjak za slabotne. Konjak je zelo drag, s tem pa ni še rečeno, da je drag konjak vselej pristen. Ako kupiš kako zbrogano reč za drag denar, je pač bolje, da si ga napraviš doma, ker pride bolj po ceni in se vsaj vé, kaj je. Vzemi na 1/2 litra finega špirta 1/2 litra vode, 1/4 kandisa in 1/4 dobrega belega vina in stekleničico esence. — Vodo in kandis kuhaj pol ure, potem zarumeni kosček sladkorja, ki naj prevre na vodi, to naredi lepo barvo. Ko se je voda shladila, zlij vanjo vino, špirit in nazadnje še konjakovo esenco. Esenca se dobiva v drogerijah, stane 50 vin. Ako deniš več kandisa, je ta konjak dober tudi za bolehe in slabotne. Bolj ko je star, boljši je.

Pomarančni liker za želodec. Olupi tenko eno rumeno in dve zeleni pomaranči, polij jih z litrom finega špirta in postavi za osem dni na solnce. Potem kuhaj 1/2 kg kandisa v litru vode, pobarvaj vodo s sladkorjem in vlij v špirit, ko se je ohladila. Črez dva dni precedi in jemlji malo tega predpoldne k pecivu ali v čaj.

Liker iz kutin za zaslužene prsi. Kutine zbrši s čistim prtom, nastrgaj in postavi za 24 ur v klet. Drugi dan iztisni nastrgano in zmeri. Za vsak liter soka deni v lonc 1/2 kg kandisa; kuhaj kandis, dokler je voda čista, potem zlij vanjo sok in kuhaj 15 minut, odstavi in pusti, da se ohladi. Potem primešaj ravno toliko špirta, kolikor je kuhanega soka, in na vsak liter tega primešaj še 8 gramov grenkih mandelnov in 10 gramov korijandra, oboje nestolčeno. To naj stoji osem tednov na toplem, posodo pretresi vsak dan. Potem filtriraj, deni v steklenice in postavi za tri mesece v klet.

Zdaj pride nesreča

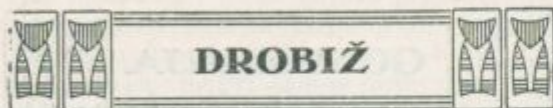
se ponavadi reče, ako mož, reditelj družine zbolí in se, mučen od raznih bolečin, brez dela na peč vleže, ako ne more za ženo in deco več delati in nič več zaslužiti. Pametni človek pa ne toži, temveč izkoristi v takih slučajih izkušnje drugih.

Ne malo korist bi lahko prineslo našim čitateljem sledeče pismo, ki ga je pisal Nj. ekselencija Leon baron Freytagh-Loringhoren, deželni svetnik Vesel'jevega viteštva in carsko ruski resnični državni svetnik v Arensburgu, Kommandantenstr.

5. otok Osel, gubernija Livland. To pismo se glasi: »Smatram za svojo dolžnost napram soljudem, da izborni Feller'jev fluid z znamko »Elsafluid«, kjer je le mogoče, priporočam. Opozarjal sem enega študijskega prijatelja in zdravnika v Petrogradu na to krasno sredstvo in imel priložnost, nekega drugega zdravnika v Petrogradu, ki ima tukaj veliki zavod za kopanje v močvirju, ozdraviti s Feller'jevim Elsafluidom od močnih revmatičnih bolečin v rami, pri katerih njegova lastna sredstva niso pomagala. Tudi neki zdravnik v Danzigu na zahodnem Pruskem rabi v svoji praksi Feller'jev fluid in zato želim v blagor človeštva temu preparatu vedno večje razširjenje in njegovemu iznajditelju zaslu-

ženo slavo.« Upamo, da naši čitatelji poskusijo tudi Feller'jev fluid z znamko »Elsafluid« rabiti, ako kdaj o bolečinah tožijo. Povemo vam iz izkušnje, da postanete potem sveži in za delo zmožni, kajti kakor smo dostikrat imeli priliko slišati, se obnese ta preparat proti raznim bolečinam, kakor »Hexenschuss«, bolečinam v hrbtu in členkih, v križu in v prsih. Istotako se hvali to sredstvo proti bolečinam v vratu in bolenju v strani in mi sami smo se prepričali o njegovem zdravilnem, kašelj odpravljajočem in osvežujočem vplivu. Poizkusni tucat 6 kron pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elsaplatz šte. 331 (Hrvatsko).

Orehov liker za želodec. Razreži 25 nezrelih orehov, 10 gramov sladke skorje, 5 gramov žbic in 1 gram muškatovega cvetja, pest rožin in deni v široko steklenico in zalij z 2 l finega špirta. Postavi za pet tednov na solnce in pretresi tačas vsak dan. Potem kuhaj 2 kg sladkorja v 2 l vode skozi celo uro, ko se je ohladila voda, jo zlij v špirit, drugi dan filtriraj in uživaj po pol žganjarske kupice na dan.

Izgubljene iznajdbe. Leta 1895. je zavladalo po vsej Evropi veliko razburjenje radi nove eksplozivne snovi, ki bi popolnoma izpremenila moderno bojevanje. Bila je iznajdba učenjaka Sawbridge-a, in na angleško vlado vposlani vzorec je pokazal, da prekaša vsa dosedanja streliva. Došle so učenjaku ponudbe 400.000 kron za iznajdbo, a mož je čakal odgovora iz domače države. Ravno ko so hoteli stopiti z njim v dogovor, je prišla novica, da je vsa stavba z njim vred zletela v zrak. Mož ni zapustil zapiskov, preiskali so sicer vse, a niso mogli odkriti skrivnosti.

Pred štiridesetimi leti je iznašel Italijan Taranti način, kako se pripravlja barvano steklo, podobno feničanskemu. Taranti je začel z izdelovanjem mnogih naročil, ki so mu prihajala iz vseh krajev sveta. Najlepše šipe v Italiji je izvršil Taranti in čuval svojo skrivnost, da ni nihče vedel zanjo. Zadel ga je kap in nesel je svojo iznajdbo s seboj v grob. Najboljši veščaki so se zaman trudili, da bi dognali sestavino stekla in rešili skrivnost mrtvega moža.

Edini, ki so se mu posrečile barvane fotografije, je postal žrtev svoje iznajdbe. Pred leti je razkazal dr. Herbert Franklin

veščakom v Chicagu barvane fotografije, ki so našle toliko priznanja, da je sklenil sezidati lasten laboratorij. Pri razvijanju plošč je rabil oženj oglja, a nekega dne je pozabil odpreti ventilator in se je zadušil v plinu. Iznajdbe ni zaupal nikomur, in četudi so našli še napol razvite plošče, stoje vendar učenjaki pred nerešeno uganko.

Ravnotako je žrtev svoje skrivnosti Adams, odkritelj talija, kovine, ki je tako trda kot jeklo, a za polovico lažja in cenejša. Vsa Amerika se je navdušila za odkritje, došle so drage ponudbe, a mož se je vsled prevelikega veselja tako razburil, da se mu je zmešalo.

A. G. Breginj. Naročnina je plačana do 1. julija 1915.

Z. P. Celje. Vaš nasvet moremo uvaževati šele potem, ko zaključimo letnik — to je koncem avgusta 1915.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.

Izšel je 1. zvezek »Domače knjižnice«. Krasen vojni roman

„Železno leto“.

Vsakdo ga dobi zastoj, naročite takoj! Poverjeniki dobe 10 % popusta. Sporoče naj takoj, koliko izvodov žele zastoj za reklamo. Lahko delo, velik zaslužek! Letno 12 zvezkov, vsak obsega 128 strani ter stane samo 30 h. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptuj, Štaj.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah,

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Prodajalna Katol. tiskovnega društva (6. Pičman)

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom svojo veliko in bogato zalogo šolskih potrebščin, kakor:

zvezke, ovijske, pisalni in risalni papir, svinčnike, šestila, ravnila, peresa, črnila, radirke, gobe, kreda, šolske knjige itd.

Cenjena naročila se hitro in točno izvršujejo ..

Mladeničem, ki odhajajo k vojakom naj kupijo starši, sorodniki ali znanci prekoristen molitvenik

Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo

spisal, kaplan Jernej Hafner. Molitvenik ima priročno obliko, da ga lahko vedno nosi vojak seboj v naprtnem žepu, ne da bi ga količkaj oviral. Iz molitvenika bo črpal vojak pogum in tolažbo tudi v najtežjih dneh vojaškega življenja, vsak čas mu bo poklical v spomin zlate nauke staršev in ga varoval, da ne zaide na pota časne in večne pogube. Tudi če ga smrt doleti na bojnem polju, jo bo iz božje roke vdano sprejel. Molitvenik velja trpežno vezan z rdečo obrezo K 1'20, šačrin, zlata obreza K 2'20, najfinejša vezava K 3'20.

Vojska na Balkanu 1912/13. Sestavila profesorja dr. Vinko Sarabon in Anton Sušnik. Elegantno broširano K 6'50.

Kdor naroči to knjigo dobi povrh zemljevid Srbije, Črne gore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga „Vojska na Balkanu“ je ena najlepše opremljenih slov nskih knjig; obsega vse polno raznih vojniških slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah, dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta znala pisatelja vplesti tudi toliko zanimivih in zabavnih dogodkov, da ima knjiga prijetno zabavno lice, in jo bo vsakdo z veseljem in

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

zanimanjem čital. Knjiga seznani bralca z nad vse strahotnimi, pa tudi tolažilnimi dogodki na bojnem polju.

Vojska na daljnem vzhodu (med Rusi in Japonci). Spisal dr. Evgen Lampe. Cena K 4'80, eleg. vezana K 6'—. Pred par leti so si stali nasproti Rusi in Japonci v krvavi vojski; danes sta si oba naroda zaveznika in se vojskujeta z nami in našimi zavezniki. Knjiga je jasen dokaz, da so Rusi močni le na videz, da je pa sistem v njih armadah nezadosten, da tudi poveljništvo ni sposobno in se ne zaveda svoje odgovornosti, da manjka discipline in vestnosti. Ta knjiga je danes še prav posebno zanimiva, ker nam odkriva marsikaj iz sovražnega tabora. Knjiga obsega v podobi in besedi opise vseh pripomočkov moderne vojske posebno na morju, pa tudi na suhem.

Laško-slovenski slovar. Dizionario italiano-sloveno. Sestavil dr. Janko Valjavec, Vezan K 4'50. — To je najboljši in najobširnejši laško-slovenski slovar. Obsega nad

40.000 besedi. Slovar, ki je po vsebini, pa tudi po svoji tehnični izvršitvi na višku, ima priročno žepno obliko in bo radi svoje popolnosti dobro služil vsem slojem.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu. — Cena K 1'20, vez. K 1'80. — Namen praktične knjige je, zopet spraviti v veljavo naša stara preiskušena domača zdravila, katera je naš moderni čas žal popolnoma pozabil. Bog sam nam je v naravi podaril najboljše leke proti raznim boleznim in ta knjiga nas uči te leke spoznavati in pravilno rabiti.

Zdravilna zelišča. Prirejena po nemški knjižici župnika Jan Künzleja. Cena 60 vin. To knjižico smemo imenovati zbirko receptov za bolezni, ki najbolj in najpogostejše mučijo ljudi. Knjižica je kratka pa jedrnata in obsega marsikatero tako preprosto domače zdravilo, ki pa bolje učinkuje kakor najrazličnejši moderni leki, ki jih naštevajo obširne zdravilne knjige.

Zelišča v podobi. Cena 60 v. Ta knjižica prinaša v naravnih barvah slike raznih zelišč, tako, da bo oni, ki raznih zelišč ne pozna, s pomočjo te knjižice iste lahko spoznal in našel. Vse tri knjige tvorijo lepo celoto, katera bi morala tvoriti domačo lekarno vsake slovenske hiše.

Zločin v Sarajevu. Tragična smrt prestolonaslednika Fran Ferdinanda in njegove soproge vojvodinje Hohenberg. Z mnogimi slikami. Cena 70 v, po pošti 80 v. Knjižica obsega najnatančnejši popis strašnega zločina, ki je na nedeljo pred sv. Petrom in Pavlom iztrgal iz naše srede ljubljene prestolonaslednika ter njegovo zvesto družico in do dna pretresel srca vsega čutečega človeštva.